

poslova. Ker pa so gotova trgovska in obrtna znanja potrebna tudi deci na podeželskih šolah, se naj poučujejo te stvari ob slabem vremenu tudi tam.

O vzroku uvedbe tega predmeta, in gotovo velja to tudi za gospodinjstvo pri deklicah, pravi načrt v svojem uvodu prav lepo: »Tak predmet se ne nahaja v nobenem učnem načrtu osnovnih šol v zapadnih državah; to je sploh novost za osnovno (vzgojno) šolo. Njegovo uvedbo v učni načrt je povzročila močna življenjska potreba, ker dosedanja šola ni dajala dovolj praktičnega za življenje: narodna šola je bila bolj ideološka ustanova brez velike realne podlage. Pritegnitev šole k praktičnemu življenju se je smatrala skoro za izvestno prozaičnost, ki se ne spodobi taki ustanovi. Danes se ne sme več tako misliti, to tem manj, ker se nahaja naš združeni narod v družbi velikih in kulturnih narodov, katerih gospodarska znanja in vednosti moramo s pospešenimi koraki dohiteti, da jim bomo ravnopravni tovariši v človeški družbi in mednarodni edinci ter v mednarodnem tekmovalstvu. Ono, kar je bilo pri njih izvršeno s počasnim in nalahnim procesom evolucije v toku vekov, moramo mi razviti hitro in zavestno, če hočemo vzdržati v tekmi, ki se nam je siloma vrinila. Močno razviti svetovni promet, mnogostransko razvita svetovna trgovina ter industrija, potreba, da se razdelitev gospodarskih dobrin uredi z mednarodnim izmenjavanjem in prometom, zahteva imperativno, da naš narod ekonomsko napreduje močneje in hitreje, da bo mogel vzdržati v mednarodni tekmi. Šola mora pomagati z vso energijo narodu, da bo dosegel z večjo intenziteto v proizvodnji maksimum uspeha v vseh gospodarskih panogah. Ker je naša zemlja v prvi vrsti poljedelska, je vsakogar dolžnost, pomagati našemu kmetu, da postane napreden in zaveden poljedelec, živinorejec, sadjar, vinogradnik, čebelar, vrtnar, gozdar itd. — vse po prilikah njegove ožje domovine. Z dosego večjih dohodkov s svojega posestva bo našemu kmetu omogočeno boljše in civiliziranejšo življenje, katerega mu, to lahko priznamo, še vedno primanjkuje. Vsled tega mora nuditi šola več praktičnosti, aktivnosti in produktivnosti. Kmetijstvo se mora učiti na praktični podlagi. Šolski vrt, čebelnjak, sadovnjak in gozdna drevesnica morajo postati na vasi ugledne agronomske postaje.«

S temi besedami nam učni načrt dovoljno obrazloži važnost novega predmeta. Tej važnosti primerne so mu tudi odmerjene učne ure. V III. in IV. razredu osnovne šole po dve uri tedensko, v višji narodni šoli pa v vseh štirih razredih po tri tedenske učne ure. Ker število skupnih učnih ur ni zvišano, je čas za druge predmete, posebno za učni jezik in računstvo okrnjen. To pa samo na videz, kajti mnogo, kar se je do sedaj poučevalo pri jezikovnem pouku in pri računstvu, odpade na novi predmet, n. pr. uporabno spisej, trgovsko računstvo itd.

Učni načrt loči trgovsko-obrtno gospodarska znanja, zato je tudi predpisana učna snov za mesta ter industrijske kraje drugačna nego za deželo. Nekaj pa je vendarle skupnega, to kar morata obe plasti našega prebivalstva vedeti. Kar je skupnega, predpisuje načrt za III. razred osnovne ter za I. in II. razred višje narodne šole, v IV. razredu osnovne in v III. ter IV. razredu višje narodne šole pa je ločitev po strokah že strožje izvedena.

Osnovna šola mora podati osnovne pojme iz gospodarstva in praktičnih življenjskih vednosti, višja narodna šola pa se bolj poglobi v posamezne kraju primerne panoge ter poda precej vsestransko znanje iz gospodarstva.

S tem poukom pridobi učenec osnovne šole mnogo za življenje. Nauči se uporabljati pošto, telefon, spozna namen poštne in takse znamke, prejme navodilo za gospodarsko izrabo prometnih sredstev.

Učenci po mestih spoznajo korist in pomen trgovine in obrti, spoznajo strokovne oblike od početka do samostojnosti, dalje spoznajo razne vrste trgovine in obrti ter industrije. Objasni se jim marsikaj iz narodnega gospodarstva n. pr. o hranilnicah, agencijah, o borzi, o zavarovanju, o tujskem prometu, dalje o denarnih tečajih, davkih, carini, monopolih itd. Vse to seveda le na praktični podlagi in le v osnovnih pojmihi.

Učenci po deželi pa spoznavajo razne kmetijske panoge in njih pomen za pridobivanje življenjskih dobrin.

Višja narodna šola se pa že temeljiteje spušča v gospodarsko prakso.

Za obrtništvo in trgovstvo vežba učence v trgovskem in obrtnem spisu, v občejanju z oblastmi, v spoznavanju raznih zakonov in odredb, v kalkulaciji, knjigovodstvu, razdelitvi dela itd. Pri narodnem gospodarstvu spoznavajo učenci pomen bank in drugih denarnih zavodov, posebno narodne banke, bistvo denarja in njegovih nadomestil, važnost posameznih panog za državo in narod itd.

Otroci z dežele pa dobe podlago za umno kmetijstvo pri temeljiti obdelavi snovi, razdeljene na posamezne mesece, kakor se pač vrši delo zunaj na posestvu. Vsa kmetiško-gospodarska predavanja se morajo vršiti večinoma zunaj na polju, v sadovnjaku, v gospodarskih poslopih, ker je prav lahko razumljivo, da se morejo le tam z uspehom vršiti.

Kakor je za dečke potrebna temeljitejša priprava za gospodarsko življenje, tako je za deklice potrebna boljše priprava za njihov najvažnejši in osnovni poklic, za gospodinjstvo. Zato je vzporedno z gospodarstvom za dečke predpisano gospodinjstvo za deklice.

Ze v osnovni šoli morajo prejeti osnovne nauke o gospodinjstvem delu. Stanovanje, njega oprema in snajenje, kuhinja s posodami in pripravami, pogrinjanje mize za kosilo, posteljnina, mrčes, red v hiši in po dvo-

rišču, obleka in perilo, vse to mora zanimati že učenka III. razreda. V IV. razredu se temu priključijo še kurivo, razne vrste hrana za zdrave, za bolne in za otroke, konzerviranje zelenjavi in sadja, uporaba mleka, ureditev vrta i. dr.

Višja narodna šola pa se oprime gospodinjstva bolj sistematično in na širši podlagi. Učenkam podaja precej znanja o hrani, o hranilni vrednosti posameznih pridelkov, o začimbah ter dišavninah itd. Zita za krušno moko in mesitev ter peka kruha, pomen kvasa, kuhanje enostavnih jedil, pripravljanje slaščic — vse to spada sem.

Domače knjigovodstvo, inventar pohištva in perila, prva pomoč ob neizgledih, borba proti nalezljivim boleznim, dolžnosti mlajših do starejših, delo, odmor in igra, svečani dnevi v družini in kaj vem, kaj se vse spada v področje gospodinjstva in v pouk o gospodinjstvu.

Prvi hip se nam čudno zdi o vsem govoriti v šoli sploh. Ako pa pomislimo, kako je to potrebno za življenje, se ne bomo več čudili uvedbi teh predmetov v šolo. Kje je otrok dobival potrebna navodila za življenje? Doma od očeta in matere? Nekoliko, da, toda le mimogrede, napol izsiljeno od njih. Življenjski koraki šoli odraslega otroka so bili doslej

vedno tavajoči, nesigurni, bojazljivi in to ravno vsled nevednosti in nepoznanja življenja. Otroci so hodili osem let v šolo, osem let se je učil — in kaj ima po dovršeni šoli od tega. Čitanja in pisanja je zmožen, tudi računati zna, pozna zemljepis in zgodovino, spozna nekaj živali in rastlin, si zna razložiti nekatere prirodne pojave, zapisati zna celo posamezne črke lepo kaligrafično, kako se pa kruh služi, kako se pride v življenju do uspeha, tega pa ne zna, o tem ni slišal nikoli v šoli. — Osem zamujenih let! Z učenjem mora pričeti znova, s težkim in mukopolnim učenjem, v katerem se vrste razočaranja in težke izkušnje, ki stanejo zdravja in denarja in časa. Časa, katerega je že bilo toliko zamujenega.

Otroci, ki bodo zapustili novo narodno šolo, bodo mnogo bolj usposobljeni za življenjsko borbo. Oni bodo znali pograbiti za priliko, koderkoli se jim bo nudila in znali bodo tudi priliko poiskati. V življenju bodo napredovali, kajti osem let šolanja jim je poleg ostalega podalo tudi osnovne pojme življenja in borbe za obstanek in napredek.

Zato se moramo novoprepeljenih predmetov oprijeti z ljubeznijo, da pridemo končno do dobrih rezultatov in da se končno veljavno lahko odločimo, kaj spada v narodno šolo in kaj ne.

Splošne vesti.

— Važen sestanek. Pretekli teden se je vršil pri kmetijskem oddelku kralji. banske uprave pod predsedstvom načelnika kmetijskega oddelka gosp. ing. J. Zidanška, ob navzočnosti g. kmet. svet. Trampuša, g. šolskega svet. Krošla in ostalih gg. kmetijskih strokovnih referentov razgovor o sodelovanju sreskih kmetijskih strokovnjakov z učiteljskim. Prosvetni oddelek je zastopal nadz. A. Skulj, Jugoslovensko učiteljsko združenje pa tov. Jos. Ribičič. Po poročilih, ki so jih podali: gg. načelnik, kmet. strok. referenti, zastopnik prosv. oddelka, kakor tudi zastopnik JUU, je bilo soglasno ugotovljeno, da je sodelovanje važno in potrebno. Potreba pa je ožjih stikov med prosvetno upravo in kmetijskim oddelkom, med sreskimi šolskimi nadzorniki in sreskimi kmetijskimi referenti in učiteljskim, kar bo mogoče doseči zlasti na zborovanjih učiteljskih društev. V ta namen bo stopil kmet. oddelek v stik z učiteljsko organizacijo v svrhu organizacije zadevnih predavanj. O zadevi, ki jo smatra učiteljsko za važno, in za povzdigo kmetijskega potrebnosti, bomo še pisali, posebno, ker ima učiteljska organizacija tudi v svojem programu delo za gospodarski podvig naroda.

— Skrb za nove šole. V zadnjih treh letih je bilo zgrajenih v vrbski banovini 180 novih šolskih poslopih. Samo v banjaškem srezu je bilo zgrajenih 22 šol in ravno pred kratkim so otvorili novo šolsko poslopje v Dolnjih Bakincih. Številke jasno kažejo, kako veliko je prizadevanje v vseh krajih naše države, da se dviga šolstvo in prosveta.

— Razstava šolskih vrtov. V prihodnjem poletju odnosno jeseni bo prirejena razstava šolskih vrtov. Na tej razstavi bodo razstavili učitelji vrtnarji vse, kar je potrebno za delo na šolskem vrtu in za praktični pouk iz kmetijskih panog, v kolikor jih je mogoče gojiti na šolskem vrtu. Razstavljene bodo vzorni načrti in modeli šolskih vrtov, sadjarsko in vrtnarsko orodje, razna učila, posebno lastni izdelki učiteljev in otrok. Poseben oddelek bo določen tudi za pridelke in bo ta razstava prva te vrste v dravski banovini.

— »Miklavževa noč« se je začela razpošiljati v ponedeljek. Otroci so jo pozdravili povsod z velikim veseljem. Pa kako bi jo tudi ne, saj je knjiga res lepa. Polna je ilustracij. Barve, barve in barve. Take knjige Slovenci še nimamo.

— Izšla je 1. števec »Oračeva«, lista učiteljske mladine! Naročite jih pri Upravi »Oračeva«, državna učiteljska šola v Ljubljani. — Letna naročnina (10 števil) Din 40.—

— Poverjenikom Slov. šolske matice! Odbor Slov. šol. matice bi rad razposlal letošnje svoje publikacije vsaj do Novega leta na naslov svojih poverjenikov, zato je določil 15. november kot zadnji termin za nabiranje članstva. Na našo tozadevno prošnjo pa se je do danes odzvala komaj dobra polovica poverjenikov, tako da je odboru nemogoče določiti knjigam naklado. Vsled tega podaljšuje odbor dobri stvari na ljubo rok za prijavo do 10. decembra t. l., na kar opozarja vse zakasnele gg. poverjenike ter jih prosi, da dostavijo Šol. matici najkasneje do tega dne članke sezname svojega okoliša. Ker bomo natisnili knjige v nakladi, ki bo odgovarjala skupnemu številu prijavljenih članov oziroma le malemu plusu nad to število, pripominjamo že danes, da se odbor ŠSM na prepozno došle prijave, t. j. prijave, došle po 10. decembru, sploh ne bo oziral. Nujno prosimo na vse strani, držite se določenega termina! — V Ljubljani, dne 28. novembra 1932. — Pavel Plesničar, t. č. blagovnik.

— Alkohol in zločinstvo je najbolj žalostno slovensko vprašanje, ki ga bo začel

obravnavati pri sestanku društva »Treznost« g. dr. Stojan Bajič, sodnik v Ljubljani in dobro znani izborni javni predavatelj. To predavanje se bo vršilo v petek 9. decembra t. l. točno ob 20. uri v palači OUZD na Miklošičevi cesti. K temu vabimo vljudo vse cenjeno učiteljstvo, da se tako dobro pouči o tem našem najbolj žalostnem dejstvu; saj je ono pred vsemi poklicano, delovati proti nezmeremu pijančenju, ki preti zajeti v zadnjem času celo našo mladino. — Odbor društva »Treznost«.

— V zadevi Slov. šol. matice. JUU sresko društvo za Maribor desni breg je dne 15. oktobra (po poročilu »Učitelj. tovariša« od 24. novembra 1932.) sprejelo na predlog g. Vranca resolucijo, v kateri se omalovažuje govori o Gogalovi knjigi »Pedagoške vrednote mladinskega gibanja«, ki jo je Sl. šol. matica izdala lanske leto; a Goethejeva »Pedagoška provinca«, ki jo ŠSM namerava letos izdati, se v tej resoluciji proglasa za nesodobno — še preden je izšla! Proti takemu, reči moram, zastupljanju vodnjakov najodločneje protestiram. Kajti knjiga o mladinskem gibanju pač ni kako diletantsko zmašilo, temveč zrel in tudi zelo aktualen spis, na čegar podlagi bo njen avtor dr. St. Gogala, sedaj ugleden profesor pedagogike na ljubljanskem učiteljskem, postal docent istega predmeta na naši univerzi. A Goethejeva »Pedagoška provinca« je literarno delo, ki se je vstric s »Faustom« največ naglašalo po vsem kulturnem svetu, kateri se je letos v en glas poklonil velikemu geniju Goethejevemu ob stoletnici njegove smrti. In ko je rokopis o »pedagoški provinci« že bil v tiskarni, mi je prišla v roke knjiga »Goethes Wilhelm Meister und die Entwicklung des modernen Lebensideals«, ki jo je spisal profesor tuingenske univerze Max Wundt in ki obsega nad 500 strani. Tenor knjigi pa je ta, da se i današnja »moderna« pedagogika lahko kar največ uči — iz poglavij »pedagoška provinca« v Goethejevem »Bildungsromanu« »Wilhelm Meister«. Iz dna svoje znanstveniške vesti in iz najpoštenjšega pedagoškega prepričanja izjavljam, da smatram obe zgoraj imenovani deli za — kar najbolj sodobni ter i povsem vredni, da jih Slov. šol. matica pokloni krogu svojih naročnikov.

Prof. dr. K. Ozvald,
predsednik Slov. šol. matice.

»Za imo, za moja in za otroke«
»Tempo« čim prej na slobo»

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

— Zbirajte knjige za obmejne knjižnice!

Podpisana Zveza kulturnih društev v Mariboru ima iz več ko 20 obmejnih krajev prošnje za ustanovitev javnih ljudskih knjižnic. Da bo mogla vsaj nekaterim prošnjam ugoditi, prosi vsa šolska vodstva in vse narodno občinstvo po deželi in po mestih, da zbere vse v posameznih hišah odvisne in v to svrhu primerne knjige ter jih dopošlje ali naravnost na naslov Zveze, ali pa jih hrani pri šolskih vodstvih, obenem pa Zvezi sporoči. Šolska vodstva pa prosimo, naj Zvezo po dopisnici obveste, da bo poslala svojega zaupnika po knjige. — Opozorjamo pa, da pridejo v poštev v prvi vrsti leposlovne knjige (povesti, romani itd.), v drugi vrsti lažji gospodarski, zgodovinski in drugi podobni spisi. Težke znanstvene in statistične knjige so za ta namen same balast. — Prosimo, da se ta akcija izvrši najkasneje do 20. decembra ter se naj do tega termina Zveza o uspehih v posameznih krajih obvesti potom dopisnice. — Zveza kulturnih društev v Mariboru, Cankarjeva ulica 1.

Osebnе zadeve.

— Praktični učiteljski izpit so opravili v jesenskem roku na mariborskem državnem učiteljskem predizpravevalno komisijo pod predsedstvom ravnatelja g. Kadunca naslednji učitelji, odnosno učiteljice: Zorana Belec-Fromova, Elizabeta Benkovičeva, Martina Bidove-Petaničeva, Erna Česnikova, Stefanija Firmova, Ana Gaberčeva, Mirko Koželj, Marija Klemenčičeva, Franja Knafelčeva, s. Mirjam Kranjčeva, Marjeta Markičeva, Vera Pichlerjeva, Iv. Pregljeva, Franciška Roševa, Karol Vollmaier, Marija Zerovičeva, Franjo Borko, Mihaela Burgerjeva, Neža Cverlinova, Danila Černigojeva, Leopoldina Dugarjeva, Barbara Ferencakova, Anton Ferline (z odliko), Marija Koršič-Flajsova, Ant. Hvala, Ana Ivančičeva, Alojzija Knafelčeva, France Kolar, Pavlina Korbarjeva, Franciška Kosova, Mira Koserjeva, Ljudmila Vukovičeva, Stanko Lampič, Vladko Loparnik (z odliko), Marija Ogorelčeva in Jožica Zupan-Sreševa.

»Daj-Damov« avtomat,
kot čarodejca aparat
za mal denar užitka
pričara brez napitka.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članom Učit. samopomoči. V teh dneh ste dobili položnice za nakazilo dveh smrtnih slučajev: 280. Blejec Luka, Ljubljana, in 281. Strguljec Alojzij, Konjice, skupni znesek za samce 11 Din, za zakonske pare pa 21 Din. Člani, ki imajo zaostanke iz za več mesecev nazaj, so prejeli opomine s položnicami in vnešenimi zneski. Uprava vljudo prosi, da poravnate vse te zneske takoj v prvi polovici decembra 1932.

—g Poziv članom bivšega društva »Učiteljski dom« v Mariboru. S sklepom obnega zbora dne 12. julija je likvidiralo društvo Učitelj. dom v Mariboru ter se preosnovalo v zadrugo z omejeno zavezo. § 11. novih združnih pravil pa pravi sledeče:

»Na račun deležev se na izrečno željo posameznih članov lahko prenese njihova vplačila večjih zneskov iz za zadnjih petih let likvidiranega društva »Učiteljski dom v Mariboru«. Pač pa ne smejo ti zneski presežati višine petih deležev in morajo to željo dotičniki sporočiti načelstvu tekom prvih šestih mesecev od obstoja zadruge.«

Ta rok poteče z 12. januarjem 1933. O tem obveščamo članstvo bivšega društva »Učiteljski dom v Mariboru« s pripombo, da znaša delež 100 Din in pristopnina 10 Din. Pri prijavi naj vsakdo sporoči, kedaj približno je vplačal večje zneske in koliko.

Učiteljski dom v Mariboru, reg. zadr. z om. zavezo, dne 26. novembra 1932.

Tajnik: Načelnik:
Štefan Blažič. Hren.

—g Tudi »Narodne pravilnice iz Prekmurja« so cenejše. Založba Uč. dom v Mariboru ima še večjo zalogo II. zvezka ilustriranih narodnih pravilnic iz Prekmurja. Prvi zvezek je popolnoma pošel. Sedaj je tej otrokom toliko priljubljeni knjižnici ceno znižal. Vezane stanejo 12 (prej 16), broširane pa 8 (prej 11) Din. Vsaka šola naj bi izpopolnila z njimi svojo knjižnico, ki je zelo pripravna tudi za Miklavžev, oziroma božično darilo!

—g Tovarišicam in tovarišem, ki prihajajo po opravkih v Maribor in so primorani ondi prenočiti je udobno prenočišče na razpolago v Učiteljskem domu, Koserjeva ulica števec 41 proti odškodnini 10 Din. Uporabljajte ugodno priliko! Na željo dobite tudi prehrano.

—g Nad 300 šol je že naročilo stenske šol. slike »jesen«, »zretev« in »čas«. Ali jih že ima vaša šola? Čitajte strokovnjsko kritiko tov. Humeke v zadnjem »Popotniku«!

Mladinska matica

—mm Vsem šolam smo poslali po eno knjigo »Miklavževe noči« ne glede na naročila. Prepričani smo, da smo s tem vsem ustregli. Knjigo odkupijo lahko šole za knjižnice. Ne more biti dobra knjižnica brez te knjige. Kjer je ne bodo mogli odkupiti za knjižnice, jo bodo morla lahko oddali kakemu učencu, kjer pa bi bilo tudi to nemogoče, prosimo upraviteljstva, da nam knjigo vrnejo.

—mm O rednih publikacijah Mladinske matice za 1932. leto poroča tudi 11. številka »Svobode«. Bevkov »Lucek išče očeta« je po mnenju ocenjevalca šibkejši kot »Lucek in njegov škorec«. Kresnice V so mu pretežke. Kritika zanimajo predvsem prispevki Klopčiča, Seliščarja, Pahorja in Mrzela. Deržajeva slikanica »Življenje hudobne kavke Katke« mu ugaja. Slike, pravi, da so ljubke in bodo najmlajšim v veselje. Tudi zgodba, ki jo prikazuje, ni brez jedra. Kritika zadovoljuje tudi »Botra z Griča« od Hafnerjeve. Nasveti za gospodinjstvo — pravi — so zelo prikladni in bi bilo knjižico priporočati predvsem dekletom.

FRANKIRANJE
REKLAMACIJSKIH DOPISNIC.

Vse cenj. poverjenike prosimo, da poslej frankirajo reklamacijske dopisnice z znamko 75 par, ker moramo sicer plačevati pri upravi dvojno pristojbino. Plačano znamko naj si poslej vsak poverjenik odračuna pri poslani naročnini in to zabeleži na zadnji strani poštne položnice.

Vse muzikalije se dobe v knjigarni Učiteljske tiskarne.
Prospekte raznih edicij pošilja na zahtevo brezplačno.